

NÁZORY PŘÍSLUŠNÍKŮ ZDRAVOTNICKÉ SLUŽBY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY NA PŘÍPRAVU A PŮSOBENÍ V ZAHRANIČNÍCH OPERACÍCH

Milan RŮŽIČKA¹, Peter PUDÍK²

¹Univerzita obrany, Fakulta vojenského zdravotnictví, katedra organizace vojenského zdravotnictví, Hradec Králové

²Univerzita obrany, Fakulta vojenského zdravotnictví, oddělení zabezpečení výuky, Hradec Králové

Souhrn

Zdravotnické služba Armády České republiky se v uplynulých letech aktivně podílela na zdravotnickém zabezpečení jednotek působících v zahraničních operacích. Toto zabezpečení bylo realizováno na různých úrovních, od praporek obvažit přes polní chirurgické týmy až po úroveň polní nemocnice.

Příslušníci zdravotnické služby procházeli procesem přípravy před výjezdem do zahraničních operací, podíleli se na organizaci a zařízení zdravotnických jednotek, byli součástí léčebně odsunového systému v místě operace, a to ve funkčním zařazení napříč celým spektrem zdravotnického zabezpečení.

Klíčová slova: Zdravotnická služba AČR; Zahraniční operace; Explorativní metoda; Dotazníkové šetření; Příprava před výjezdem do zahraniční operace; Organizační struktury zdravotnických jednotek; Zdravotnické zabezpečení.

The ACR Military Medical Service Officers' Views on Pre-Deployment Training and Deployment in Foreign Operations

Summary

In recent years, the ACR Military Medical Service personnel have been actively participated in medical support of units operating in foreign missions. The medical support has been provided at different levels, from the battalion aid station, the field surgical teams upto the field hospital level.

The Military Medical Service officers underwent pre-deployment training, they participated in organization and arrangement of medical unit, they provided health care in the area of operations in different positions of the medical support system.

Key words: ACR Military Medical Service; Foreign operations; Explorative method; Survey questionnaire; Foreign missions pre-deployment training; Organization structure of medical units; Medical support.

Úvod

V letošním roce byla explorativní metodou formou dotazníkového šetření provedena primární studie názorů vybraných příslušníků zdravotnické služby AČR s cílem zmapování názorů na kvalitu přípravy a efektivnost působení zdravotnických jednotek v zahraničních operacích. Použitý anonymní dotazník byl tvořen 44 výroky a tvrzeními s využitím pětistupňové škály s možností vyhnout se odpovědi (1 – zcela souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – spíše nesouhlasím, 4 – zcela nesouhlasím, 5 – nedokážu posoudit, nechci odpovědět), a to z oblasti přípravy příslušníků zdravotnické služby před výjezdem do zahraniční operace, z funkčnosti organizačních struktur zdravotnických zařízení působících v těchto operacích a rozvinování léčebně odsunového systému v místě nasazení, z oblasti možností zdravotnického zabezpečení v místě nasazení a z ob-

lasti mající souvislost se zdravotnickým personálem a zahraničními operacemi.

Výběrový soubor tvořilo 125 aktivních účastníků zahraničních operací – příslušníků zdravotnické služby AČR napříč funkčnímu zařazení s odborným zdravotnickým zaměřením (lékaři, zdravotní sestry a zdravotníci) a zaměřením nezdravotnickým (příslušníci štábu, příslušníci logistiky a další podpůrný personál). Podle služebního zařazení a dislokace lze respondenty rozdělit na příslušníky zdravotnické služby AČR v podřízenosti Nemocniční základny (NZ), tj. 6. a 7. polní nemocnice, Odboru zdravotnické podpory Velitelství sil podpory (OZdrP VeSPod), tedy Spádových vojenských zdravotnických zařízení, a na příslušníky Univerzity obrany (UO).

Pro podrobnější analýzu sociodemografických dat výběrového souboru bylo kromě jiného vybráno pro názornou interpretaci těchto pět základních údajů: pohlaví, věk, četnost účastí v zahraničních opera-

cích, služební zařazení a odbornost. Celkem se vrátilo v požadovaném termínu 95 řádně vyplněných dotazníků (76% návratnost). Z toho dotazník vyplnilo 31 žen a 64 mužů. Do 30 let věku bylo zastoupeno 7 mužů a 8 žen, do 40 let věku 32 mužů a 16 žen, do 50 let věku 20 mužů a 6 žen, nad 50 let věku potom 5 mužů a 1 žena. NZ reprezentovalo 45 respondentů, OZdrP VeSPod 45 a UO 5 respondentů. Účast v jedné zahraniční operaci uvedlo 39 respondentů, 24 ve dvou, 14 ve třech, 7 ve čtyřech, 5 v pěti a 6 ve více než pěti operacích. Odbornost byla zastoupena 63 respondenty se zdravotnickou odborností, 17 s nezdravotnickou odborností, 15 respondentů bylo v řídicí funkci – jak odborné zdravotnické, tak nezdravotnické.

Dílčí interpretace výsledků dotazníkového šetření

První část výroků a tvrzení v dotazníku byla zaměřena na efektivnost a nutnost kvalitní přípravy příslušníků zdravotnické služby AČR před výjezdem do zahraniční operace.

Ze zjištění vyplývá, že více než 2/3 respondentů vnímají funkční a efektivní přípravu před výjezdem do zahraniční operace jako nezbytnou součást přípravy pro své nasazení v zahraniční operaci. Kladně je taktéž hodnoceno rozdělení přípravy na vševojenskou a odbornou část. Vševojsková část je vnímána jako nedílná součást přípravy, a tak, jak je v současnosti realizována, je považována za dostačující. Devadesát osm procent respondentů se domnívá, že příprava by měla obsahovat témata, jež jsou důležitá pro všechny příslušníky kontingentu, bez rozdílu funkčního zařazení, a je dobře, že jsou procvičovány, přestože přímo nesouvisejí s jejich odborným zařazením. Šedesát dva procent respondentů se domnívá, že efektivní příprava před výjezdem do zahraniční operace je na plnění úkolů připravila dobře.

Na druhou stranu 63 % respondentů uvedlo, že příprava před výjezdem do zahraniční operace nebyla organizována podle jejich představ a výcvik je nepřipraven na nejhorší možné situace, do kterých by se v místě plnění úkolu mohli dostat. Sedmdesát jedna procent dotázaných uvedlo, že by využili možnost doplnit obsahovou náplň odborné přípravy, pro 54 % respondentů je příprava před výjezdem do zahraniční operace tak, jak je v současnosti realizována, spíše nedostačující a měla by doznat efektivnějších změn.

Mezi tvrzení, které neodráželo vyhraněný názor respondentů, patřilo například hodnocení času věnovaného přípravě nebo rozdělení přípravy direktivně podle odborností a funkčního zařazení, kdy se polovina oslovených respondentů klonila ke kladnému, druhá polovina k zápornému hodnocení.

Druhá část anonymního dotazníku byla zaměřena na organizační struktury zdravotnických zařízení působících v zahraničních operacích a rozvíjení léčebně odsunového systému v místě nasazení.

Více než 2/3 dotázaných se domnívá, že organizační struktura zdravotnického zařízení, v němž byli funkčně zařazeni, odpovídala požadavkům operace a nebylo jí v průběhu operace nutné nijak významně měnit či upravovat. Sedmdesát sedm procent respondentů je přesvědčeno, že zdravotnické zabezpečení operací je na požadované a odpovídající úrovni, 61 % dotázaných se domnívá, že zdravotnické zařízení je v operaci optimálně obsazeno zdravotnickým i zabezpečujícím (nezdravotnickým) personálem.

Na druhou stranu 80 % oslovených respondentů uvádí, že zdravotnické zařízení je často zatěžováno vysokým počtem zabezpečujícího (nezdravotnického) personálu, 74 % respondentů se domnívá, že organizační struktury zdravotnických zařízení působících v zahraničních operacích si do budoucna vyžadují hlubší a efektivnější reformu.

Třetí část dotazníkového šetření byla zaměřena na možnosti zdravotnického zabezpečení v místě nasazení při zahraniční operaci.

Zde se nejvíce projevila nevyhraněnost a značná rozdílnost názorů dotázaných. Skoro polovina respondentů se domnívá, že zdravotnické zabezpečení by mělo být poskytováno striktně v bezpečném prostředí spojeneckých základů a zdravotnické prvky by neměly působit mimo ně. Druhá polovina oslovených respondentů má opačné mínění. Pouze 52 % respondentů si myslí, že lékařská pomoc by měla být rozhodně posunuta více k bojovým jednotkám. Plných 60 % respondentů uvedlo, že malé taktické jednotky by při plnění bojové nebo speciální operace mimo základnu neměly být zabezpečeny lékařem. Stejně procento dotázaných (60 %) se kloní k názoru, že začlenění absolventa kurzu „Combat Life Saver Course“ (kurz realizuje pro příslušníky jednotek zařazených na zdravotnické funkce jako druhé odbornosti Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové) či zdravotníka do těchto jednotek je pro poskytování rozšířené první pomoci v polních podmínkách plně dostačující.

Čtvrtá část dotazníkového šetření byla zaměřena na vybrané obecnější okruhy otázek související se zdravotnickým personálem při nasazení v zahraniční operaci.

Osmdesát procent dotázaných je dostatečně spokojeno s včasným vyrozuměním o svém personálním zařazení do struktur zdravotnického zařízení, které bude vysláno do zahraniční operace. Celkem 68 % oslovených uvedlo, že rotace jednotek v zahraniční operaci při plnění operačního úkolu by měla probíhat v rozmezí maximálně 10 dnů. Stejně procento si myslí, že v průběhu plnění operačního úkolu v místě nasazení je nezbytné organizovat další výcvik a další operativní odbornou přípravu. Sedmdesát devět procent respondentů je přesvědčeno, že prvky ochrany zdravotnických zařízení v místě nasazení jsou dostatečné a také, že spolupráce s místními zdravotnickými orgány je velice důležitá a potřebná. Celkem 84 % dotázaných uvedlo, že působení v zahraniční operaci je pro jejich osobní odborný růst jednoznačným přínosem. Na druhou stranu polovina respondentů se domnívá, že zapojení zdravotnické služby do odborných velitelských a řídicích funkcí v operacích není plně dostačující.

Závěr

Průzkum názorů příslušníků zdravotnické služby AČR na přípravu a působení v zahraničních operacích formou anonymního dotazníkového šetření jednoznačně potvrdil, že příslušníci zdravotnické služby AČR, kteří v posledních letech absolvovali zahraniční operace, vnímají přípravu před samotným výjezdem na jedné straně rozporuplně, a na straně druhé si uvědomují její funkční důležitost, nezbytnost a nenahraditelnost. Ačkoli odborná příprava je před výjezdem prioritou, jsou si vědomi nutnosti

absolvování vševojskové části jako nedílné součásti přípravy. Organizační struktury zdravotnických jednotek a zařízení vnímají oslovení respondenti zpravidla kladně, odborné součásti mají odpovídající organizaci a dostatečnou naplněnost personálem. Naproti tomu většina dotázaných se domnívá, že zabezpečující (nezdravotnický) personál zdravotnických zařízení je na vyšších než efektivních počtech a v příštích letech by mělo dojít k částečné redukci, což ale zároveň odporuje jejich požadavkům na všestranné zabezpečení podmínek pro jejich odbornou práci v prostoru nasazení. Taktéž postupné změny ve vedení operací si v příštích letech vyžádají odpovídající změny v organizaci zdravotnických jednotek a zařízení. Právě nejednotnost a šíře názorů na zařazení lékařské pomoci do malých taktických jednotek, příp. zkvalitnění zdravotnického zabezpečení u těchto jednotek, odkrývá nemalý prostor pro budoucí změny. Vývoj názorů na vedení možných zahraničních operací v budoucnosti jde právě tímto směrem, směrem využívání malých taktických uskupení, operujících na velké vzdálenosti, jejichž zdravotnické zabezpečení není dosud spolehlivé a efektivně vyřešeno.

Korespondence: Plk. Ing. Milan Růžička
Univerzita obrany
Fakulta vojenského zdravotnictví
Katedra organizace vojenského zdravotnictví
Třebešská 1575
500 01 Hradec Králové
e-mail: ruzickam@pmfhk.cz

Do redakce došlo 20. 10. 2010